

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดไว้ในส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม มาตรา 80 (3) ความว่า รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าครูและผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและความสำคัญในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษาของชาติ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ในมาตรา 27 ได้กำหนดว่า ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาและมาตรา 80 ให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งและบางวิทยฐานะ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความก้าวหน้าแก่ราชการ

บทบัญญัติดังกล่าวจึงได้มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. 2545) ได้มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีมาตรฐาน ในการประกอบวิชาชีพครู โดยผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องนำมาตรฐานวิชาชีพเป็นหลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพครูสภา ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพครู ตามพระราชบัญญัติระเบียบสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2546 มาตรา 45 ได้กำหนดว่า ให้วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุมตามพระราชบัญญัตินี้ การกำหนดวิชาชีพควบคุมอื่นให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพควบคุม โดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 50 ได้กำหนดว่าผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาต ต้องประพฤติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามที่กำหนดในข้อบังคับคุรุสภาและมาตรา 51 ได้กำหนดว่า ให้มีข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วย (1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ (2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน (3) มาตรฐานการปฏิบัติตน การกำหนดระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามข้อบังคับคุรุสภา ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีการประเมินระดับคุณภาพของผู้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ความสามารถและความชำนาญการตามระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คุรุสภา กำหนด

จากการรายงานผลการปฏิรูปการศึกษารอบแรกของ สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (ชงทอง จันทรางศุ : ออนไลน์) พบว่าการปฏิรูปการศึกษามีทั้งสำเร็จและล้มเหลว ที่สำเร็จมากได้แก่ การขยายโอกาสทางการศึกษา 12 ปี และ 15 ปี การจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ การศึกษาทางเลือก การจัดการศึกษาโดยครอบครัว โดยสถานประกอบการ โดยสถาบันศาสนา ฯลฯ การเพิ่มงบประมาณเพื่อการศึกษาและการมีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา สำเร็จปานกลางได้แก่ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้แหล่งการเรียนรู้ คุรุภูมิปัญญาไทย การปฏิรูปที่ล้มเหลว ได้แก่ การผลิตและพัฒนาครู ผู้บริหาร วิทยฐานะ ครูและผู้บริหารกับผลการเรียนของผู้เรียนไม่สัมพันธ์กันและเรื่องของสื่อและเทคโนโลยี ส่วนล้มเหลว แยกแยะและเสียเวลา ได้แก่ การปฏิรูปโครงสร้าง จะเห็นได้ว่า การพัฒนาครูและผู้บริหารในการปฏิรูปการศึกษารอบแรก ยังเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพ

ผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด มีความสำคัญยิ่งต่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน การพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษามีเรื่องต่าง ๆ ให้พัฒนามากมาย โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยคุรุสภาซึ่งเป็นองค์กรทางการศึกษาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 12 ข้อ เกณฑ์มาตรฐานนี้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา พร้อมกับมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ ความสามารถและความชำนาญเพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปได้

หรือไม่ นั่นคือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องไปอนุญาตทุก ๆ 5 ปี (สำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภา, 2552)

การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัด
ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา คือ อำเภอจะนะ สะบ้าย้อย นาทวี
และเทพา มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างของสังคมใน
พื้นที่ดังกล่าว มีลักษณะพิเศษ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลามใช้ภาษา
มลายูในชีวิตประจำวัน มีขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมต่างกันออกไปจากถิ่นอื่น
(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป) ซึ่งผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม
จะต้องศึกษาในหลักธรรมเพื่อนำมาปฏิบัติศาสนกิจในและยึดมั่นในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม
ในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด การจัดการศึกษาจะต้องให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มี
คุณภาพ และมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลายของท้องถิ่น
ประชาชนทุกคนจะต้องได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ได้รับการพัฒนาอาชีพ คุณภาพ
ชีวิต และมีการดำรงอยู่ด้วยกันอย่างสมานฉันท์ สันติวิธี ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจ ครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่งเสริมและพัฒนา
สถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนา
โครงสร้างด้านการบริหารจัดการให้มีเอกภาพสอดคล้องกับ อัตลักษณ์ของท้องถิ่น (สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

ที่ผ่านมาปัญหาเรื่องความปลอดภัยของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา
ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อ
ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา สภาพโรงเรียนที่ถูกเผาหรือทำลายกว่า 200 แห่ง ครู บุคลากร
นักเรียน นักศึกษาที่บาดเจ็บหรือเสียชีวิตกว่า 300 คน เป็นปัจจัยที่ทำให้คณะครูเสียขวัญกำลังใจ
ไม่กล้ามาสอนตามปกติ โรงเรียนต้องปิดชั่วคราวทุกครั้งที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่
ใกล้เคียงเฉลี่ย 30-40 วัน หรือร้อยละ 20 ของเวลาเรียนต่อปี ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน
ให้ยิ่งตกต่ำลง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จึงต้องเร่งสร้างขวัญ กำลังใจ ควบคู่
กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งรัฐและเอกชนให้มีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกัน ข้อเท็จจริง
และสถานการณ์ปัจจุบันพบว่า การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
มีสภาพที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นและมีอัตลักษณ์ ทั้งด้านวิถีชีวิต ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม
การจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย มีสถานศึกษาหลายประเภท หลายสังกัด การดำเนินงาน
ไม่มีเอกภาพ

จากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคลากรทางการศึกษาและส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน อาทิ การเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษา การเดินทางกลับบ้าน ที่พัก การร่นระยะเวลาเรียนในแต่ละชั่วโมง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในแต่ละวันแล้วเสร็จในเวลาที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อผู้เรียนหรือกิจกรรมการศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนลดน้อยลง อันเนื่องมาจากความไม่ปลอดภัย การสูญเสียขวัญและกำลังใจของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งผลกระทบบดังกล่าวส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2552-2555) จัดทำขึ้นโดยยึดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ประกอบด้วย แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) นโยบายของรัฐแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) และนโยบายระดับกระทรวงเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะยาว

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น เหตุการณ์ความไม่สงบ เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงต้องมีการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพและวิสัยทัศน์ ให้ความสำคัญสอดคล้องกับอัตลักษณ์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลายของท้องถิ่น ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ท้นต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. 2545) มาตรา 52 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ด้วยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

คุรุสภา ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้น เกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการและตอบสนองได้ว่าการที่กฎหมายให้ความสำคัญกับวิชาชีพทางการศึกษาและกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมนั้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งกล่าวกันว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพตามที่คุรุสภากำหนดไว้จะเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งเป็นความหวังของการศึกษาไทย เป็นความหวังสำหรับเยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติและสังคมไทยโดยรวม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา การพัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาวะความไม่สงบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาวะความไม่สงบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาวะความไม่สงบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาวะความไม่สงบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะและขนาดโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาวะความไม่สงบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนต่างกันมีการพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ที่มีวิทยฐานะต่างกันมีการพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยดังนี้

1. ทำให้ทราบระดับการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาวะความไม่สงบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ทำให้ทราบความแตกต่างของการเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาวะความไม่สงบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะและขนาดโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคน
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครู การปรับปรุงและวางแผนพัฒนาบุคลากรได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีศักยภาพสูงขึ้น โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาตนเองและพัฒนาความก้าวหน้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน วิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาวะความไม่สงบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามขอบเขตมาตรฐานการปฏิบัติงานขององค์กรวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีขอบเขตตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา , 2552) จำนวน 12 มาตรฐานดังนี้

- 1) การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา
- 2) การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน
- 3) การมุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติตามได้เต็มศักยภาพ
- 4) การพัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 5) การพัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ
- 6) การปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร
- 7) การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
- 8) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 9) การร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
- 10) การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 11) การเป็นผู้นำและสร้างผู้นำ
- 12) การสร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2553 จำนวน 342 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2553 จำนวน 185 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane' (1973 : 227-228) แล้วใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ อย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และหลังจากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

3.1.1 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.1.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.1.2 5 – 10 ปี

3.1.1.3 10 ปีขึ้นไป

3.1.2 วิทยฐานะ

3.1.2.1 วิทยฐานะชำนาญการ

3.1.2.2 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

3.1.2.3 วิทยฐานะเชี่ยวชาญ

3.1.3 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน)

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 121 -300 คน)

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตาม

มาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาวะความไม่สงบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา , 2552) จำนวน 12 มาตรฐานดังนี้

3.2.1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา

- 3.2.2 การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของ บุคลากร ผู้เรียน และชุมชน
- 3.2.3 การมุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติตามได้เต็มศักยภาพ
- 3.2.4 การพัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 3.2.5 การพัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูง
ขึ้นเป็นลำดับ
- 3.2.6 การปฏิบัติงานขององค์กร โดยเน้นผลถาวร
- 3.2.7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
- 3.2.8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 3.2.9 การร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
- 3.2.10 การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 3.2.11 การเป็นผู้นำและสร้างผู้นำ
- 3.2.12 การสร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษา เรียนรู้ ปรับปรุงทั้งด้านความรู้ ประสบการณ์ คุณธรรมและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลายของท้องถิ่น เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพหรือการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ ความสามารถ ตามบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ที่คุรุสภาได้กำหนด

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ให้เกิดผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา พร้อมกับมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ตามที่คุรุสภา ได้กำหนดไว้ 12 มาตรฐาน ได้แก่ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ 4) พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 5) พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ 6) ปฏิบัติงานขององค์กร โดยเน้นผลถาวร 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

9) ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ 10) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 11) เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ และ 12) สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

3. การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา หมายถึง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ การเป็นผู้ริเริ่ม ผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมจัดงานหรือกิจกรรม รวมทั้งการเป็นผู้เสนอผลงานและเผยแพร่ผลงานขององค์กร เพื่อให้สมาชิกยอมรับและเห็นคุณประโยชน์ของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนาองค์กร ตลอดจนการนำองค์กรให้เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยส่วนรวม

4. การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียนและชุมชน หมายถึง มีการตัดสินใจในการทำงานต่าง ๆ เพื่อผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่าย การตัดสินใจของผู้บริหารต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำผลของการกระทำ เนื่องจากการตัดสินใจของผู้บริหารมีผลต่อองค์กรโดยส่วนรวม ผู้บริหารจึงต้องเลือกแต่กิจกรรมที่จะนำไปสู่ผลดี ผลทางบวก ผลต่อการพัฒนาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และระมัดระวังไม่ให้เกิดผลทางลบ โดยมีได้ตั้งใจ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ความไว้วางใจ ความศรัทธา และความรู้สึกรับผิดชอบที่พึงได้ของบุคคลทั้งปวง

5. การมุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การเป็นผู้บริหารมืออาชีพต้องหาวิธีพัฒนาผู้ร่วมงาน โดยการศึกษา จุดเด่น จุดด้อยของผู้ร่วมงาน กำหนดจุดพัฒนาของแต่ละคนและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับการพัฒนาด้านนั้น ๆ แล้วใช้เทคนิคการบริหารและการนิเทศภายในให้ผู้ร่วมงานได้ลงมือปฏิบัติจริง และลงมือปฏิบัติงานเป็นผลให้ศักยภาพของผู้ร่วมงานเพิ่มพูนพัฒนาก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง นำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

6. การพัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การวางแผนงานขององค์กรได้อย่างมียุทธศาสตร์ เหมาะสมกับเงื่อนไขข้อจำกัดของผู้เรียน ครูผู้ร่วมงานชุมชน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับนโยบาย แนวทาง เป้าหมายของการพัฒนา เมื่อนำไปปฏิบัติจะเกิดผลต่อการพัฒนาอย่างแท้จริง แผนงานต้องมีกิจกรรมสำคัญที่นำไปสู่ผลของการพัฒนา ความสอดคล้องของเป้าหมายกิจกรรมและผลงานถือเป็นคุณภาพสำคัญที่นำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีความคุ้มค่าและเกิดผลอย่างแท้จริง

7. การพัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ หมายถึง การเป็นผู้บริหารมืออาชีพจึงต้องมีความรู้ในการบริหารแนวใหม่ ๆ เลือกและปรับปรุง ใช้นวัตกรรมได้หลากหลายตรงกับสภาพการณ์ เงื่อนไข ข้อจำกัดของงานและองค์กร

จนนำไปสู่ผลได้จริงเพื่อให้องค์กรก้าวหน้าพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้ร่วมงานทุกคนได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ มีความภาคภูมิใจในผลงานร่วมกัน

8. การปฏิบัติงานขององค์กร โดยเน้นผลถาวร หมายถึง การเลือกและใช้กิจกรรมการบริหารที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของบุคลากรและองค์กร จนบุคลากรมีนิสัยในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และต้องมีความเพียรพยายาม กระตุ้น ชัยยุ ทำทนายให้บุคลากรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ชื่นชมผลสำเร็จเป็นระยะๆ โดยเริ่มจากการริเริ่ม การร่วมพัฒนา การสนับสนุนข้อมูลและให้กำลังใจให้บุคลากรศึกษา ค้นคว้า ปฏิบัติและปรับปรุงงานต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นค่านิยมในการพัฒนางานตามภาวะปกติอันเป็นบุคลิกภาพที่พึงปรารถนาของบุคลากรและองค์กร รวมทั้งบุคลากรทุกคนชื่นชมและศรัทธาในความสามารถของตน

9. การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง มีความสามารถนำเสนอผลงานที่ได้ทำสำเร็จแล้วด้วยการรายงานผลที่แสดงถึงการวิเคราะห์งานอย่างรอบคอบ ครอบคลุม การกำหนดงานที่จะนำไปสู่ผลแห่งการพัฒนา การลงมือปฏิบัติจริง และผลที่ปรากฏมีหลักฐานยืนยันชัดเจน การนำเสนอรายงานเป็นโอกาสที่ผู้บริหารจะได้คิดทบทวนถึงงานที่ได้ทำไปแล้วว่ามีข้อจำกัดผลดี ผลเสียและผลกระทบที่มีได้ระวางไว้ อย่างไร ถ้าผลงานเป็นผลดีจะชื่นชม ภาคภูมิใจได้ในส่วนใด นำเสนอให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นได้อย่างไร ถ้าผลงานยังไม่สมบูรณ์จะปรับปรุงเพิ่มเติมได้อย่างไร และจะนำประสบการณ์ที่ได้พบไปใช้ประโยชน์ในการทำงานต่อไป อย่างไร คุณประโยชน์อีกประการหนึ่งของรายงานที่ดี คือ การนำผลการประเมินไปใช้ในการประเมินตนเอง รวมทั้งการทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชมของผู้ร่วมปฏิบัติงานทุกคน การที่ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสามารถและศักยภาพของตน เป็นขั้นตอนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะนำไปสู่การรู้คุณค่าแห่งตน

10. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การทำหน้าที่แนะนำ ตักเตือน ควบคุม กำกับดูแล บุคลากรในองค์กร การที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้ได้ผลดี ผู้บริหารต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี มิฉะนั้น คำแนะนำตักเตือนหรือการกำกับดูแลของผู้บริหารจะขาดความสำคัญ ไม่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในองค์กร ผู้บริหารที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน เช่นด้านคุณธรรม จริยธรรม ความยุติธรรม และบุคลิกภาพ จะมีผลสูงต่อการยอมรับของบุคลากร ทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อการบริหารงานจนสามารถปฏิบัติตามได้ด้วยความพึงพอใจ

11. การร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การเป็นบุคลากรสำคัญของสังคมหรือชุมชนที่สามารถจะชี้แนะแนวทางการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าตามทิศทางที่ต้องการผู้บริหารมีอาชีพต้องร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ในการเสนอ

แนวทางปฏิบัติแนะนำปรับปรุงการปฏิบัติ และแก้ปัญหาของชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้
เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวม ในลักษณะร่วมคิดร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติด้วยความเต็มใจ
เต็มความสามารถ พร้อมทั้งยอมรับความสามารถ รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้
ความสามารถของตนอย่างเต็มศักยภาพเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยและการร่วมมือกัน
ในสังคม นำไปสู่การยอมรับและศรัทธาอย่างภาคภูมิใจ

12. การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง ความเป็นผู้รอบรู้
ทันสมัย ทันโลก รู้อย่างกว้างขวาง และมองไกล ผู้บริหารมีอาชีพจึงต้องติดตามการเปลี่ยนแปลง
ที่เกิดขึ้นในโลกทุก ๆ ด้าน จนสามารถสนทนากับผู้อื่นด้วยข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและนำข้อมูล
ข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับ มาใช้ในการพัฒนางานและผู้ร่วมงาน การตื่นตัว การรับรู้และการมีข้อมูล
ข่าวสาร สารสนเทศเหล่านี้นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่องานพัฒนาแล้ว ยังนำมาซึ่งการยอมรับ
และความรู้สึกเชื่อถือของผู้ร่วมงาน อันจะเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ลึกซึ้ง
ต่อเนื่องต่อไป

13. การเป็นผู้นำและสร้างผู้นำ หมายถึง การสร้างวัฒนธรรมขององค์กร ด้วยการ
พุดนำ ปฏิบัตินำ และจัดระบบงานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม โดยการให้รางวัลแก่ผู้ที่ได้ทำงาน
ได้สำเร็จแล้ว จนนำไปสู่การพัฒนาตนเอง คิดได้เอง ตัดสินใจได้เอง พัฒนาได้เองของผู้ร่วมงาน
ทุกคน ผู้บริหารมีอาชีพจึงต้องแสดงออกอย่างชัดเจน และสม่ำเสมอเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ
องค์กรเพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความมั่นใจในการปฏิบัติจนสามารถเลือกการกระทำที่สอดคล้องกับ
วัฒนธรรม แสดงออกและชื่นชมได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารจึงต้องสร้างความรู้สึกประสบความสำเร็จ
ให้แก่บุคลากรแต่ละคนและทุกคน จนเกิดสภาพความเป็นผู้นำในทุกระดับ นำไปสู่องค์กรแห่งการ
เรียนรู้อย่างแท้จริง

14. การสร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ หมายถึง ต้องเป็นผู้รู้เท่าทัน
การเปลี่ยนแปลงสามารถปรับงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถจัดการกับการ
เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้สอดคล้อง สมดุลและเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ผู้บริหารมีอาชีพจึงต้อง
ตื่นตัวอยู่เสมอมองเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และกล้า
ที่จะตัดสินใจดำเนินการเพื่อผลในอนาคต อย่างไรก็ตามการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงนี้ ย่อมเป็น
สิ่งประกันได้ว่าการเสี่ยงในอนาคตจะมีโอกาสผิดพลาดน้อยลง การที่องค์กรปรับได้ทันต่อการ
เปลี่ยนแปลงนี้ ย่อมเป็นผลให้องค์กรพัฒนาอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับความก้าวหน้าของโลก
ตลอดไป

15. ภาวะความไม่สงบ หมายถึง เหตุการณ์ การก่อเหตุร้าย ที่ผู้ก่อการร้ายใน จังหวัดนราธิวาสได้ก่อขึ้น ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดอันตราย เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชนและฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐและสถานที่ราชการซึ่งมีการก่อเหตุหลายรูปแบบ

16. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐานหรือ อุดมศึกษาดำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

17. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ในสังกัดและภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ใน จังหวัดนราธิวาส โดยแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาก่อเป็น 3 เขต ใน 13 อำเภอ คือ 1) อำเภอเมือง นราธิวาส 2) อำเภอช้างอ 3) อำเภอบาเจาะ 4) อำเภอรีโอเสาะ 5) อำเภอศรีสาคร 6) อำเภอแว้ง 7) อำเภอดากไย 8) อำเภอสุไหงโก-ลก 9) อำเภอสุไหงปาดี 10) อำเภอสุคิริน 11) อำเภอระแงะ 12) อำเภอจะแนะ 13) อำเภอเจาะไอร้อง